

Sygn. akt II Ca 244/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 czerwca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Grzegorz Ślęzak
Sędziowie	SSO Stanisław Łęgosz (spr.) SSO Beata Grochulska
Protokolant	stażysta Agnieszka Misterkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 26 maja 2014 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa M. S.

przeciwko (...) Spółka Akcyjna Oddział (...) w B.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Bełchatowie

z dnia 24 stycznia 2014 roku, sygn. akt I C 367/13

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym i trzecim sentencji w ten sposób, że oddala powództwo w całości i nie obciąża powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanego,

2. nie obciąża powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą na rzecz pozwanego.

Sygn. akt II Ca 244/14

UZASADNIENIE

Powód M. S. domagał się zasądzenia od pozwanego (...) S. A. w Ł. kwoty 6500 zł z tytułu wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z części jego nieruchomości położonej w Z. oznaczonej w ewidencji gruntów nr działek (...) za okres od dnia 15 maja 2002 do 15 maja 2012 roku.

Pozwany nie uznał powództwa i wnosił jego oddaleniu zgłaszając zarzut zasiedzenia służebności przesyłu na rzecz pozwanego.

Wyrokiem z dnia 24 stycznia 2014 roku Sąd Rejonowy w Bełchatowie zasądził od pozwanego (...) Spółka Akcyjna Oddział (...) na rzecz powoda M. S. kwotę 3344,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 maja 2012 roku do

dnia zapłaty. W pozostałym zakresie powództwo oddalił i zasądził od pozwanego na rzecz powoda 1808,97 zł tytułem zwrotu kosztów procesu .

Sąd ten ustalił, że powód M. S. jest właścicielem nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów numerami: (...) o powierzchni 0,4100 ha , (...) o powierzchni 0,3200 ha i (...) o powierzchni 0,4000 ha, położonej w Z., dla której w Sądzie Rejonowym w Bełchatowie urządzona jest księga wieczysta KW Nr (...). Działki te stanowią grunty orne klasy IV - V oraz łąki trwale.

Nieruchomość powyższą powód nabył na podstawie umowy darowizny z dnia 24 sierpnia 1995 roku od swoich rodziców.

Właścicielami działek sąsiednich o numerach ewidencyjnych (...) są W. S. brat M. S. oraz jego żona B. S. ..

Na działce (...) (należącej do W. i B. S.) znajduje się stacja transformatorowa (...) kV nr (...), usytuowana 12 m od drogi, po połowie na powyższych działkach. Na każdej z działek znajdują się dwie nogi słupów A-owych . W granicy działek w kierunku północnym biegnie linia elektroenergetyczna (...) kV oraz trzy słupy betonowe z liniami sieci elektroenergetycznej (...) kV , usytuowane w granicy działek (...) słup A-owy z jedną nogą na działce (...), drugą na działce (...) (będąca własnością B. i W. S.). Na pierwszym słupie betonowym za stacją transformatorową znajduje się wyłącznik i wyłącznik zasilania (około 100 m od drogi). Na nieruchomości oznaczonej numerem (...) w granicy znajduje się słup betonowy pojedynczy i linie elektroenergetyczne (...) biegnące od stacji (...) w kierunku ulicy oraz linia niskiego napięcia biegnąca od tegoż słupa wzdłuż drogi zasilając pobliskie gospodarstwa .

Przedmiotowa linia energetyczna (...) kV została wybudowana w 1978 r w ramach projektu elektryfikacji rolnictwa. Linia (...) została w tym samym czasie przebudowana przez tę samą firmę -(...). Odbiór techniczny przez Zakład (...) w P. i przekazanie do eksploatacji linii (...) kV , stacji trafo oraz linii (...) w Z. nastąpiło dnia 13 września 1979 roku . Linie te od 1979 roku nie były przebudowywane i od momentu wybudowania są nieprzerwanie eksploatowane.

Linia energetyczna (...) kV podlega oględzinom raz na 5 lat. Na podstawie oględzin typuje się jakie zabiegi eksploatacyjne należy wykonać. Na przedmiotowych urządzeniach przesyłowych wykonywano konserwację odłącznika co 5 lat , przegląd linii oraz stacji trafo. Wielokrotnie wykonywane były prace awaryjne zarówno na linii niskiego napięcia zasilanej ze stacji trafo jak i na linii średniego napięcia .

Zarządzeniem nr (...) Naczelnego Dyrektora (...) z dnia 12 sierpnia 1975 roku w sprawie dostosowania terenowej organizacji energetyki do podziału administracyjnego zmieniona została nazwa Zakładu (...) na Zakład (...). Zakład ten wchodził w skład Zakładów (...). W wyniku podziału przedsiębiorstwa Państwowego pod nazwą (...) w W. na bazie Zakładu (...) w Ł. zarządzeniem Nr (...) Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 r. utworzone zostało z dniem 1 stycznia 1989 r. przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą „Zakład (...) w Ł.". W dniu 12 lipca 1993 r. przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w Ł. zostało przekształcone w (...) Spółkę Akcyjną Skarbu Państwa pod nazwą Zakład (...) Spółka Akcyjna w Ł. .

Postanowieniem z dnia 15 grudnia 2008 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zamiast nazwy firmy Zakład (...) Spółka Akcyjna w Ł." została wpisana nowa nazwa firmy (...) Spółka Akcyjna. Z dniem 1 września 2010 r. na skutek konsolidacji przeprowadzonej w trybie art. 492 § 1 k.s.h. (...) Spółka Akcyjna zaprzestała funkcjonowania w obrocie prawnym jako spółka akcyjna i została przejęta przez (...) Spółkę Akcyjną w Ł..

Łączna powierzchnia nieruchomości powoda M. S. zajęta przez pozwane przedsiębiorstwo przesyłowe w związku z usytuowaniem na niej urządzeń przesyłowych , rozumiana jako strefa bezumownego korzystania wynosi 2028,50 m². Kwota roczna wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości powoda M. S. wynosi 452,00 zł . Wynagrodzenie miesięczne za bezumowne korzystanie z części nieruchomości oznaczonych numerami działek (...) wynosi 38,00 zł.

Przedsiębiorstwa państwowe do dnia 01.02.1989 r. korzystały ze służebności przesyłu w ramach zarządu mieniem państwowym w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa, a więc w istocie były dzierżycielami w rozumieniu art. 338 k.c., co uniemożliwiało im nabycie na swoją rzecz własności ani innych praw rzeczowych. Obowiązujący do dnia 31.01.1989 r. art. 128 k.c. wyrażający zasadę jednolitego funduszu własności państwowej, uniemożliwiał państwowym osobom prawnym, sprawującym zarząd mieniem państwowym, nabycie jakichkolwiek praw do tego mienia, a zatem należy przyjąć, iż w okresie obowiązywania tego przepisu to Skarb Państwa, a nie przedsiębiorstwo państwowe, był posiadaczem samoistnym urządzeń przesyłowych i cudzej nieruchomości, na której je posadowiono i tylko on a nie przedsiębiorstwo państwowe, mógł nabyć przez zasiedzenie służebność gruntową przesyłu.

Jak stwierdził Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 25 stycznia 2006 roku w sprawie sygn. akt I CSK 11/05 (Biuletyn SN 2006/5/11) osoba prawna, która przed dniem 1 lutego 1989 r. mając status państwowej osoby prawnej nie mogła nabyć (także w drodze zasiedzenia) własności nieruchomości, może do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po 1 lutym 1989 r. zaliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty, jeżeli nastąpiło przeniesienie posiadania .

Pozwany w ocenie sądu wykazał nie tylko następstwo po swoich poprzednikach prawnych począwszy od wybudowania urządzeń przesyłowych i oddania ich do eksploatacji dnia 13 września 1979 roku ale też przeniesienie posiadania urządzeń przesyłowych. Wobec powyższego pozwany mógł zgodnie z art. 176 § 1 w zw. z art. 292 k.c. zaliczyć do okresu swojego posiadania służebności przesyłu, okres posiadania tej służebności przez Skarb Państwa przed dniem 1.02.1989 r.

Zdaniem sądu pozwany oraz jego poprzednicy prawni faktycznie korzystali z gruntu powoda w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność gruntowa. Od czasu wybudowania napowietrznych linii energetycznych oraz stacji trafo pozwany i jego poprzednicy prawni korzystali i korzystają do chwili obecnej z tej linii. Powód aż do 2011 roku nie sprzeciwiał się korzystaniu przez pozwanego z należącej do niej nieruchomości. Nie podejmował do tego czasu żadnych środków prawnych zmierzających do uregulowania stanu prawnego i kwestii przebiegu linii energetycznej przez jej nieruchomość.

Przyjmując za początek biegu terminu zasiedzenia datę 14 września 1979r. uznać zatem należy iż zasiedzenie służebności nastąpiło po upływie 30 lat tj. z dniem 15 września 2009 r. Do tego więc okresu można mówić o bezumownym korzystaniu przez pozwanego z nieruchomości należących do powoda M. S.w zakresie szczegółowo określonym w opinii biegłej C. U.. Pozwany (...) Spółka Akcyjna(...)w Ł.był posiadaczem samoistnym części nieruchomości powoda M. S.wyznaczonej przez urządzenia przesyłowe w postaci linii energetycznych i stacji trafo. Pozwany był posiadaczem w złej wierze.

Powód nie zawierał z pozwanym umowy o nieodpłatne korzystanie z gruntu .Nie egzekwowanie przez właściciela swoich uprawnień bez wyraźnego zwolnienia pozwanego z zapłaty wynagrodzenia za korzystanie nie może być traktowane jak jednoznaczne zawarcie nieodpłatnej umowy. Nie świadczy to również o definitywnej rezygnacji z możliwości dochodzenia zapłaty w późniejszym terminie. Osoba decydująca się na zajęcie cudzego terenu bez uregulowania swych praw i obowiązków z właścicielem nieruchomości powinna liczyć się ze skutkami dysponowania nieruchomością bez podstawy prawnej.

Podstawą ustalenia wysokości wynagrodzenia za bezumowne korzystanie jest opinia biegłej C. U.. Zgodnie z jej wnioskami wynagrodzenie miesięczne za bezumowne korzystanie przez pozwanego z części nieruchomości powoda M. S. o numerach ewidencyjnych (...) wynosi 38 zł . Zatem wynagrodzenie to za okres od 15 maja 2002 roku do dnia 15 września 2009 r wynosi 3344,00 zł. Taką też kwotę Sąd Rejonowy zasądził na podstawie art. 225 kc w związku z art. 224§2 kc, a w pozostałej części powództwo oddalił.

Od powyższego wyroku apelację złożył pozwany. Zaskarżył go w części uwzględniającej powództwo i zasądzającej na rzecz powoda zwrot kosztów procesu zarzucając:

- naruszenia przepisów prawa materialnego, tj. art. 305⁴ k.c. w zw. z art. 292kc w zw. z art.224 § 2 kc poprzez błędną wykładnię i uznanie, że pomimo nabycia służebności przesyłu przez pozwanego w drodze zasiedzenia w dniu 15 września 2009 r., to należne jest powodowi wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości w okresie kiedy termin zasiedzenia jeszcze nie upłynął, czyli w okresie od 15 maja 2002r. do 15 września 2009r. ,

Wskazując na powyższe, pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania za obie instancje , w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja jest uzasadniona i wywołuje skutek w postaci zmiany zaskarżonego wyroku i oddalenia w całości powództwa o zapłatę przez pozwanego wynagrodzenia za bezzasadne korzystanie z nieruchomości powoda.

Apelacja strony pozwana dotyczy zagadnienia czy właściciel nieruchomości może domagać się od osoby, która nabyła przez zasiedzenie prawo rzeczowe do nieruchomości, wynagrodzenie za korzystanie z jego nieruchomości za okres poprzedzający zasiedzenie. Skarżący w tej kwestii prezentuje stanowisko negatywne, powołując się na przytoczone w apelacji orzecznictwo Sądu Najwyższego i sądów powszechnych.

Istotnie orzecznictwo Sądu Najwyższego zgodnie przyjmuje, że upływ terminu zasiedzenia wyłącza możliwość dochodzenia wynagrodzenia za korzystanie z cudzej nieruchomości także w okresie jego biegu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 kwietnia 2011 r., III CZP 7/11 OSP 2012, nr 10, poz. 93, uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 26 maja 2006 r., III CZP 19/06, OSNC 2006, nr 4, poz. 64). Stanowisko powyższe wywiedzione zostało z oceny, że przypadki, w których roszczenie windykacyjne staje się bezzasadne ze względu na nabycie przez posiadacza z mocy ustawy, w tym przez zasiedzenie, prawa rzeczowego nie są objęte zakresem zastosowania przepisów o roszczeniach uzupełniających. Funkcja zasiedzenia sprzeciwia się bowiem przyznaniu byłemu właścicielowi wobec posiadacza, który stał się właścicielem (uprawnionym z innego prawa rzeczowego) wszelkich innych roszczeń, u których podstaw leży prawo własności, w tym roszczeń o wynagrodzenie za korzystanie z nieruchomości za okres poprzedzający datę zasiedzenia. Pogląd powyższy znajduje zastosowanie również do roszczeń uzupełniających kierowanych przeciwko przedsiębiorstwu przesyłowemu, którego pozycja prawna – na skutek nabycia służebności przesyłu lub służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu przez zasiedzenie – odpowiada pozycji nieruchomości władnącej (por. wyrok SN z 10 lipca 2013 r. V CSK 320/R Legalis, wyrok SN z 19 września 2013 r. I CSK 700/12 www.sn.pl uzasadnienie in fine uchwały SN z 24 lipca 2013 r, III CZP 36/13. Legalis, wyrok SA w Łodzi z 30 września 2013

I ACa 425/13 Legalis, wyrok SA Warszawie z dnia 17 sierpnia 2012 r VI ACa 395/12 Legalis).

Sąd Okręgowy rozpoznając apelację w przedmiotowej sprawie podziela powyższe stanowisko. Wobec tego uznając apelację za uzasadnioną zmienił zaskarżony wyrok i powództwo o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie w okresie poprzedzającym zasiedzenie, oddalił (art. 386 § 1 kpc). Mając jednak na względzie okoliczność, że wcześniej prawo rzeczowe nabyte przez pozwanego w drodze zasiedzenia, nie zostało nigdzie ujawnione Sąd doszedł do przekonania, że w sprawie zachodzą szczególne okoliczności z art. 100 kpc , by nie obciążać powoda obowiązkiem zwrotu na rzecz pozwanego kosztów procesu w obu instancjach.